

P O K O L

Az ember kétes érzésekkel megy be a moziba. Amerikai indián-filmet játszanak. Még szerencse — gondolom — hogy valami revü-film is van előtte. Legfeljebb ha már nagyon fog idegesíteni az indiánok nyargalásása, lövöldözése, majd ott-hagyom. — S az előadás második felében elkezdik pergetni az indián-filmet. A néző egyik ámulatból a másikba esik. Hát ez a romantikus indián élet? Ez a végtelen praeriek öslakóinak gyermek-éveinkben megirigyelt élete? Valahogy egész más hangú könyveket olvastunk ifjú éveinkben a vad rézbőrűekről, akik csökönyösen ellenállnak és akadályozzák a felvilágosult fehér emberek kulturális és gazdasági munkáját. Mi — mint a gyermekek általában — ideálisták voltunk s nem is tudtuk elképzelni, hogy a kultura büszke fáklavivője a fehér ember a pénz, a haszon utáni vak rohanásában százszorta kegyetlenebb, erkölcstelenebb tud lenni, mint a legprimitívebb színes. Megborzadunk a film nézése közben,

amikor látjuk, hogy ebben a „felvilágosító kulturális munkában” van sikkasztás, rablás, vérfertőzés, gyilkosság, egy faj megkínzása, megölése, van minden; csak kultura nincs. Ezt a filmet az iskolákban kellene bemutatni a diákoknak, hogy tanuljanak, okuljanak e „kulturális munkások” mocskos tettein. — Az objektív napi sajtónk nem méltatta, nem írt „kritikát” erről az igazi, szívbemarkoló indián-életet, emberi sorsot felvett filmről. Úgy látszik nem volt potya sajtóbemutató. — Szédelegve jövök ki a moziból a hatalmas reklámtáblák között. Kezdem szégyelni, hogy fehér a bőröm, szégyellem a kulturám. Egy bágyadt női hang üti meg az agyam: „Kár volt ezt a hülyeséget megnézni. — Majd ez lesz egy jó darab!” A reklámtáblán egy hisztérikusan, modernül sovány szőkeség omlik szét a női szívek korlátlan basájának karjai közt. Szájuk tátva van. Bizonyára egy világmegváltó tangót dadognak az éterbe.

Szalai György

Lamarck — Darwin

4

Eme kialakult véleményét beigazolandó az évek hosszú során át tervszerűen kísért a legnagyobb figyelemmel minden eredményt, a melyet úgy ő maga, mint a hivatásos növény- és állattenyésztők egész sokasága a fajták nemesítése, tökéletesítése és átalakítása terén a mesterséges *tenyészkiválogatódás* segítségével elértek.

Ő volt az első, aki e kérdésre — gyakorlati alkalmazás mellett — elméleti vizsgálódásaival világosságot vetett, megállapítva, hogy a *szelekció* — tenyészkiválogatódás — az a döntő tényező, amely többek között a fajok variálódását előidézi.

Tehát tiszta *indukcióval* — ellentétben Lamarck deduktív logikájával — határozott analízisek s a gyakorlati kísérletek egész légióján át jut el Darwin a transzformizmus gondolatához s annak bebizonyításához.

Egy szerencsés véletlen aztán e variálódás egy másik sorsdöntő tényezőjének felismeréséhez vezeti el Darwint. Ugyanis 1838-ban került véletlenül kezeihez *Maltnak* — a híres nemzetgazdász — a: „Die Bedingungen und die Folgen der Volksvermehrung” (A népszaporodás feltételei és következményei) című munkája, amelynek tanulmányozása nyomán — a